

SOLURET PÅ GUSTAVIANUM

Av SUNE LINDQVIST, OLOF EKLÖF och NILS SUNDQUIST

Genom sin karakteristiska kupol bildar Gustavianum av gammalt ett av de mest observerade inslagen i Uppsala silhuett. Byggnadens egenart och ställning som den äldsta bevarade i raden av universitetsinstitutioner har nu blivit än starkare betonad och ett nytt, fantasieggande värde återvunnits med återställandet av soluret. Detta beskrives nedan av Sune Lindqvist, dess astronomiska konstruktion och idé av Olof Eklöf, varjämte Gustavianums utseende vid tiden för solurets tillkomst skildras av Nils Sundquist.

1. Återställelsen

Vid den fest, som Uppsala universitet den 13 december 1930 anordnade till högtidlighållande av trehundraårsminnet av Olof Rudbeck d. ä:s födelse, yttrade en talare efter att ha omnämnt uppförandet av Gustavianums torn med dess anatomiska teater:

»Häri genom har Rudbeck icke blott byggt sig ett minnesmärke över sin medicinska lärargärning utan i universitetets mitt rest ett monument över sig själv. Olaus Rudbeck hade genom hela sitt liv, alltifrån barndomens lek och till och med Atlanticans på sitt sätt dock tragiskt gripande allvar, ett sväriskt intresse för jordglober, som väl en modern psykoanalytiker skulle beteckna som en dynamisk kompensation. Det är säkerligen detta intresse, som tagit sig uttryck i den mäktigt svävande kopparsfären på kupolen härutanför. Den är en *orbis terrarum*, som i avundsjukans, småsinnets och den förfärliga isoleringens dåtida Uppsala säkerligen mången gång

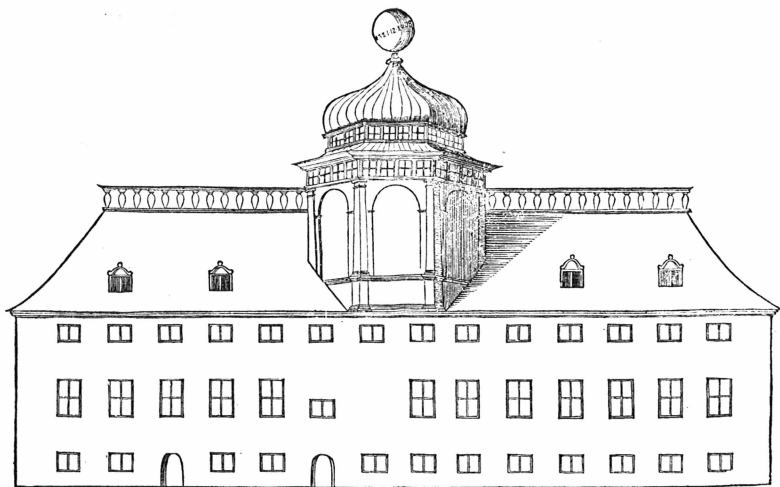

Bild 1. Gustavianum enligt Olof Rudbeck, Atlantikans atlas.

var sin skapare till ögontröst, och som för oss sena tiders barn kan sägas värtaligt och långt bättre än någon staty förkunna hans tankes räckvidd och hans ryktes gräns.»

Säkerligen var det mer än en av de närvarande, som kände sig hågad att rikta ett genmäle mot en del av innehållet i dessa ord eller åtminstone att förse dem med ett viktigt tillägg. Ty kulan var avsedd att tjänstgöra som solur. Ur praktisk synpunkt var väl ett sådant föga behöfligt på denna plats, ty då funnos lika lättsynliga och därtill även i mulet väder brukbara tidmätare, ja även ett solur på de närbelägna domkyrkotornen. Vad Rudbeck ville var väl att egga sina studenter till att iaktta, hur dager och skugga förskjutas över denna miniatyr liksom över jordklotet självt och hur detta bestämmer timmarnas följd och årstidernas växling.

För att fylla denna uppgift behövde sfären emellertid kompletteras med en runtom gående siffergördel, och en sådan fick den av allt att döma omedelbart. Ty två bilder av den sifferprydda kupolkulan förekomma i Atlanticans sex år senare, år 1669, utgivna atlasband.

För envar, som insett detta sammanhang, torde det ha framstått som synnerligen angeläget att återge globen dess ursprungliga uppgift.

Ett välkommet tillfälle att förverkliga detta önskemål yppades sommaren 1947, då universitetet lät företa en grundlig översyn av kupolens lätta konstruktion. En dylik kontroll syntes önskvärd innan dess utförande skulle ytterligare försvåras i och med förverkligandet av de nu aktuella planerna på att återställa den anatomiska teatern under kupolen.

Glädjande nog visade det sig, att konstruktionen var god och det väl valda och mot röta skyddade virket allttjämt hållbart. Av särskild vikt var naturligtvis att undersöka globens stabilitet. Ställningar uppfördes runt den; genom att lösgöra en kopparplåt blev det möjligt att tränga in i klotets inre. Härvid upptäcktes dels på den vertikala axeln en omsorgsfullt skuren inskrift, som bar namnet THOMAS LÅRMAN och ett datum: 1663 14 AUG, dels därinvid några med rödkrita nedklottrade namn och årtal, tydligen anbragta av timmermännen, dels slutligen en motsvarande inskrift, gjord med gravstickel och rödkrita av kopparslagaren EMS på en plåtbit, som stuckits in i en springa på brädfodringen under kopparhöljet. Thomas Lårman befinnes, efter vad landsantikvarien N. Sundquist utrett, ha varit en då 19-årig student, son till Rudbecks avlidne svärfar, bygningsborgmästaren Thomas Lohrman. De med kupolbygget sysselsatta ha tydligen varit stolta över sitt verk och angelägna om att signera det. Vi lära härav, att axeln restes den 14 augusti 1663 och att kupolens koppartak påsattes, om jag läser rätt, i oktober samma år. I stort sett utgör detta föga mer än en bekräftelse på vad förut varit bekant om den anatomiska teaterns tillkomst.

Byggnadsställningen beredde också en bekväm möjlighet att undersöka, i vad mån spår bevarats av Rudbecks siffror. Resultatet av undersökningen blev över förväntan gynnsamt. I ärglagret funnos, såsom den här återgivna fotografien, bild 1, visar tydliga märken. Det ser ut, som om man med en grov färgpencil strukit upp siffrorna. Någon färg fanns likväl inte i

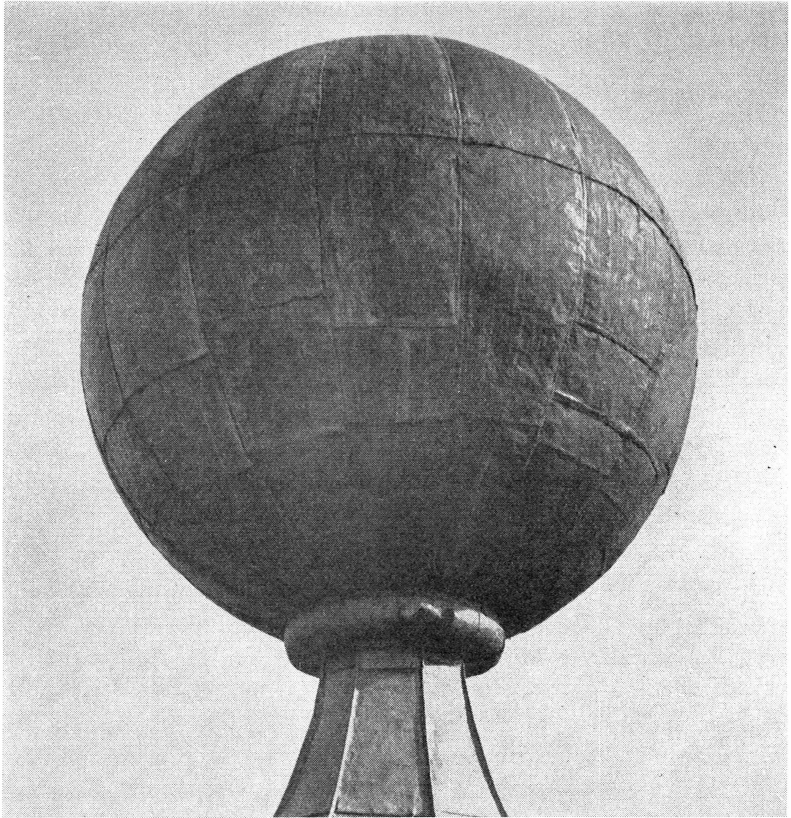

Bild 2. Kupolkulan från norr. Foto 1946.

behåll. Ovisst är, om där funnits färg eller underberedningen till någots slags förgyllning. Där beläggningen varit tunnast, det vill säga i reporna efter de grövsta penselstråna, har i alla händelser ärgbildning snart inträtt, som åstadkommit tydliga ryggar mellan ännu föga eller alls ej ärgade partier av kopparn.

Av de 24 timsiffror, som solurets gördel burit — de båda staplarna i 11 räknas då som en, likaså båda siffrorna i 10 och 12 — befunnos sex helt, åtta nästan helt, nio ungefär till hälften tydliga; alltså var endast en siffras läge ej direkt på-

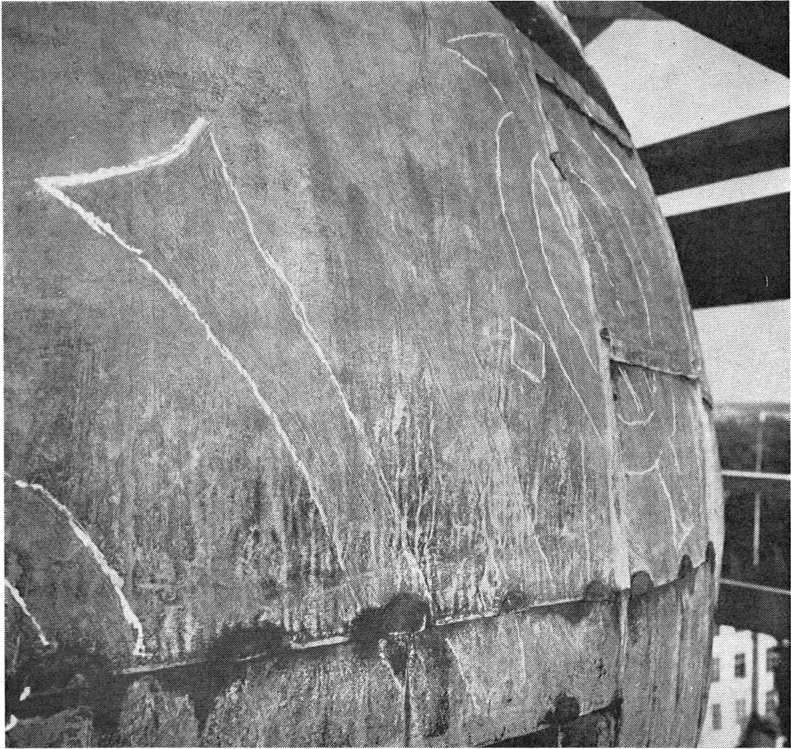

Bild 3. Detalj av kupolkulans västra sida, sedd från norr. Närmast åskådaren en del av timsiffran 12 och första stapeln i 11, markerade genom kritlinjer längs gränsen för de tydligt iakttagbara spåren av ursprunglig markering i färg e. dyl. Andra stapeln i 11 framträder utan dylik hjälp. Längre bort timsiffran 10. Foto sept. 1947.

visbart. Av de mellan timsiffrorna anbragta romberna voro tio helt och två nästan klara, andra hälften ovissa. Det fanns sålunda goda utgångspunkter för en återställelse.

Tillstånd härtill måste, när byggnaden är kulturminnes-skyddad, inhämtas och lämnades också, efter Riksantikvarie-ämbetets tillstyrkan, av Kungl. Byggnadsstyrelsen.

De två myndigheterna förklarade sig helst se, att siffrorna målades upp, men satte sig ej emot förgyllning, som av mig

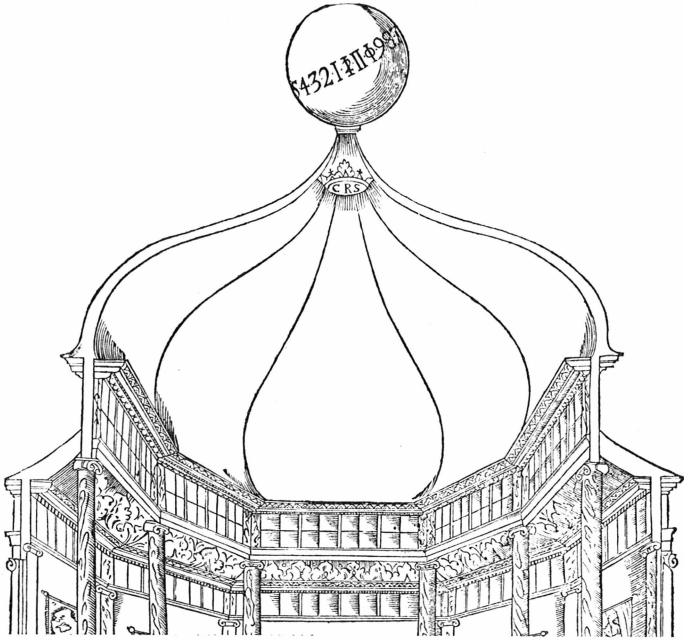

Bild 4. Övre delen av den i Atlantikans atlas införda ritningen av anatomiska teatern i genomskärning. Skuggningen å kulan motsvarar närmast utseendet kl. 9 på kvällen vid midsommartid.

föreslagits. Universitetets drätselnämnd, som utan tvekan accepterade planen, men önskade medverkan från astronomiska observatoriet vid dess utförande, hade under tiden lämnat sitt tillstånd och anvisat nödiga medel.

Anställda förfrågningar gåvo vid handen, att någon för platsen lämpad färg av nämnvärd hållbarhet ej kunde anskaffas. Det visade sig sålunda nödvändigt att verkställa förgyllning. Arbetet utfördes av förgyllaren Paul Magnusson, Stockholm, som även med stort intresse medverkade vid de otydliga siffrornas komplettering och med mig delar ansvaret för hur pass bra det lyckats att återställa dem. Vi hoppas livligt, att resultatet skall befinnas varaktigt och lända mången vandrare till ögonfägnad, kanske även till betraktelser av den art, Rudbeck kan förmodas ha åsyftat.

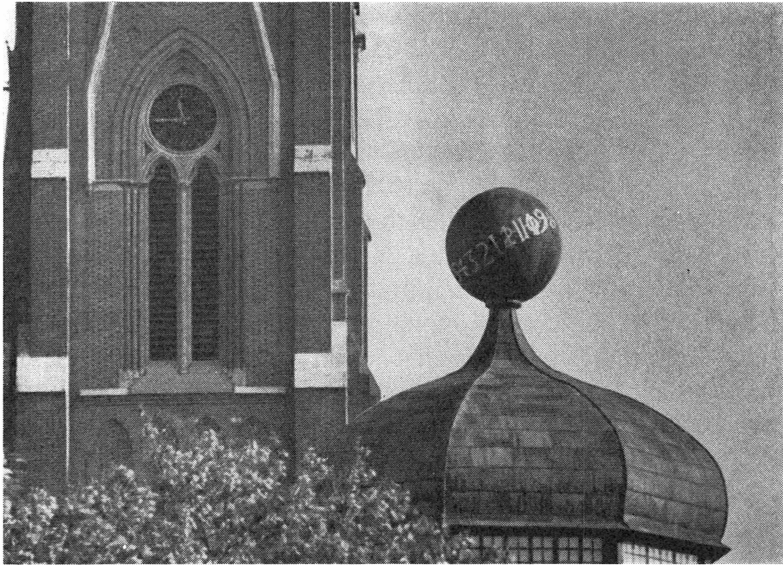

Bild 5. Kupolkulan med den återställda siffergördeln, fotograferad kl. 11.45 i höstdagjämningstid, den 13 okt. 1947.

Det har redan sagts och framgår av en här återgiven fotografi, att soluret på Gustavianum ej är behöfligt för den, som vill veta, vad klockan är slagen. Bekvämare är att rådfråga tornuret. Vad värre är: solurets tid stämmer ej med tornklockans! Vad det beror på, klargöres nedan av assistenten vid astronomiska observatoriet Olof Eklöf, som också redogör för de iakttagelser angående det rudbeckska solurets korrekthet, han gjorde medan byggnadsställningen tillät en så närstående granskning.

2. Konstruktionen

Gustavianums solur är av en mycket enkel men ändå säkerligen högst ovanlig typ. Det har faktiskt varit omöjligt att upptäcka dess motsvarighet någonstans i litteraturen. Det tillhör den klass av solur, som kallas ekvatorial- eller polarur. Ett

sådant består vanligen av en med jordaxeln parallell stav, den s. k. visaren, placerad i centrum av en cirkelring, vars plan är vinkelrätt mot visaren. På insidan av ringen äro timsiffrorna anbragta. Skuggan av staven faller på ringen och anger tiden (bild. 6). På Gustavianums solur finnes däremot ingen visare. Ringen motsvaras här av det bälte med timsiffrorna 1—12 i två serier, som löper runt den stora globen. Dessa siffror ligga på en storcirkel, som bör vara parallell med himmelsekvatorn. I Uppsala skall denna cirkel luta 30° mot horisontalplanet. Tiden avläses på gränslinjen mellan globens sol- och skuggsida. I de båda punkter, där den ekvatoriella storcirkeln skär den horisontella, står timslaget 12, i högsta och lägsta punkterna på ekvatorn siffran 6. Timindelningen skall på ett solur av detta slag vara likformigt utförd.

En del mätningar ha företagits för att kontrollera detta solurs tillförlitlighet. Globens omkrets har uppmätts både längs horisontalcirkeln, sifferbältet och ett par vertikala storcirkelar. Det verkar som om kulan ej vore fullt sfärisk, men avvikelserna är dock så liten, att den ej spelar någon roll vid urets användning. Genomsnittsvärdet på omkretsen är 9,2 m, vilket ger en diameter av 2,9 m. Ekvatorns lutning i förhållande till horisontalplanet har befunnits vara 31° , alltså något för stor, men felet har i praktiken ingen betydelse. Såvitt det varit möjligt att bestämma, tyckas timangivelserna för 6 och 12 timmar ligga på rätt ställe. Men mellan dessa fixa punkter variera avstånden mellan siffrorna något. Emellertid är det rätt svårt att säkert uppskatta läget av mittpunkten av en siffra. Säkrare definierade äro de punkter, som ligga mellan siffrorna. Dessa äro emellertid placerade på rätt varierande avstånd från varandra. Om dessa punkter verkligen utmärka halvtimmar, måste deras lägen ha fastställts rent empiriskt, varvid de varierande avstånden kunna förklaras genom att globens yta har lokala ojämnheter, varför gränslinjen mellan sol- och skuggsida ej rör sig med konstant hastighet. Möjligt är emellertid också, att dessa punkter äro ditsatta endast för att skilja siffrorna från varandra. Läget av punkterna har då blivit

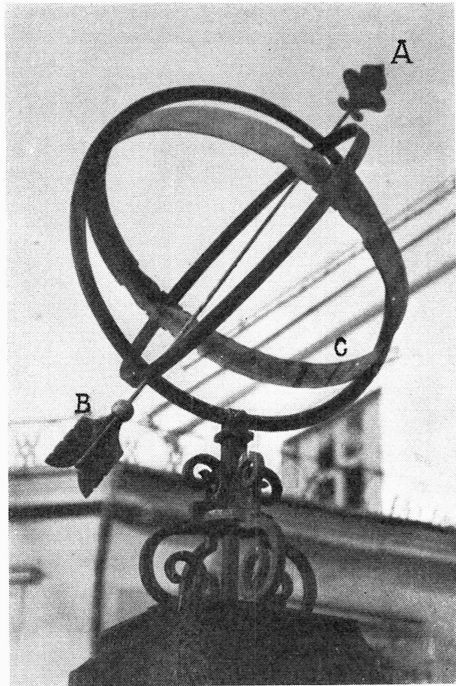

Bild 6. Vanlig solvisare av ekvatoriell typ. AB är visaren, som kastar sin skugga på timcirkeln vid C.

beroende av de närliggande siffrornas storlek. Vid mätningar av avstånden mellan närliggande punkter har det nämligen visat sig, att det minsta avståndet, 27 cm, finnes mellan de punkter, som ligga på ömse sidor om de båda sjuorna, under det att de båda fyrorna ha tagit största utrymmet i anspråk, då motsvarande avstånd här är 47 cm. Medelavståndet mellan två närliggande punkter är 38,4 cm.

Ett solur visar s. k. sann soltid, som bestämmes av solens läge på himlen. Då solen står rätt i söder eller kulminerar på en viss ort, är denna Orts sanna soltid 12 timmar. Den tid, som förflutit, tills solen nästa dag kulminerar, kallas ett soldygn. Soldygnen äro emellertid av varierande längd och kunna därför ej direkt läggas till grund för en tidsindelning. Orsakerna till dessa variationer äro tvenne. För det första rör sig jorden i sin

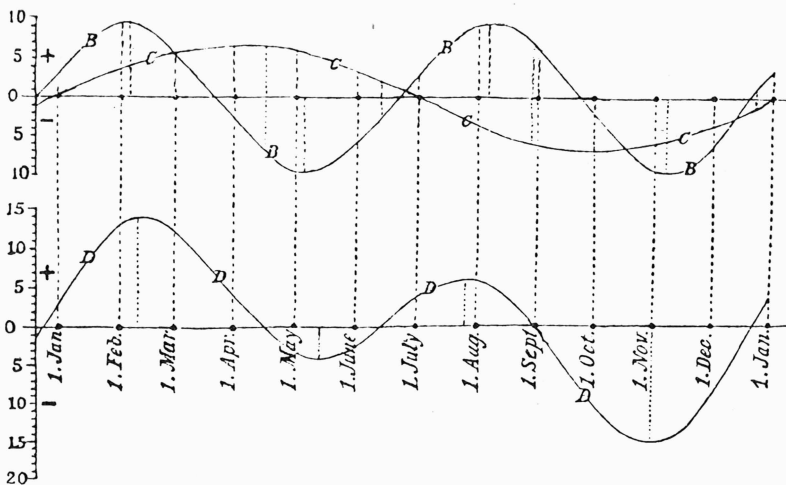

Bild 7. Tidekvationen under ett år. Kurvan B visar effekten av ekliptikans lutning, kurvan C inverkan av jordbanans ellipticitet. D framställer den kombinerade effekten av B och C.

elliptiska bana runt solen med varierande hastighet. I början av januari, då jorden är närmast solen, går vår planet snabbast, i början av juli, då jorden är fjärmast solen, går den långsammast. Detta åstadkommer en variation i de sanna soldygnens längd med en period på ett år. Den andra orsaken är att solen rör sig i ekliptikan och ej i himmelsekvatorn. Då ekliptikan lutar $c:a 23^\circ$ mot ekvatorn, rör sig solen alltså skevt mot den dagliga rörelsen. Resultatet blir en ojämnhet med en period av ett halvt år. Båda dessa ojämnheter samverka till att de sanna soldygnen uppvisa variationer av rätt komplicerad periodicitet (bild 7). I praktiska livet är det givetvis olämpligt att använda dygn av olika längd, och därför har man infört en fiktiv sol, den s. k. medelsolen, som antages röra sig med jämn hastighet i himmelsekvatorn. Den tid, som förflyter mellan två på varandra följande kulminationer hos denna medelsol, kallas ett medelsoldygn. Ett medelsoldygn kan sägas vara medelvärdet av alla de varierande sanna soldygnen under ett år. Skillnaden mellan medelsoltid och sann soltid kallas tidekvationen, vilken finns angiven för varje dag i den svenska

almanackan. Tidsekvationen är noll omkring 15 april, 15 juni, 1 september och 25 december och uppnår sitt största positiva värde + 14 min. 20 sek. omkring den 11 februari och sitt största negativa värde — 16 min. 25 sek. omkring den 3 november.

Om man till den på Gustavianums solur avlästa sanna soltiden anbringar tidsekvationen, får man alltså medelsoltiden för Uppsala. Denna är dock ej densamma som svensk borgerlig tid. Medelsoltiden varierar nämligen med ortens longitud. Den svenska borgerliga tiden räknas efter den meridian, som ligger 15° eller 1 timme öster om nollmeridianen genom Greenwich. Denna entimmesmeridian skär Sverige efter en nord-symlinje ungefär genom Motala. Uppsala ligger 10 min. 30 sek. öster därom. Från Uppsala medelsoltid har man tydligen att subtrahera 10,5 min. för att man skall få svensk borgerlig tid.

För den, som med hjälp av Gustavianums solur vill beräkna vad klockan skall vara, kan följande tabell användas. Till

Dag	Korrektion (min.)	Dag	Korrektion (min.)
Jan. 1	— 7	Juli 1	— 7
11	— 2	11	— 5
21	+ 1	21	— 4
Febr. 1	+ 3	Aug. 1	— 4
11	+ 4	11	— 5
21	+ 3	21	— 7
Mars 1	+ 2	Sept. 1	— 10
11	0	11	— 14
21	— 3	21	— 17
April 1	— 6	Okt. 1	— 21
11	— 9	11	— 24
21	— 12	21	— 26
Maj 1	— 13	Nov. 1	— 27
11	— 14	11	— 27
21	— 14	21	— 25
Juni 1	— 13	Dec. 1	— 22
11	— 11	11	— 18
21	— 9	21	— 13

avläst solurstim skall allt efter tecknet adderas eller subtraheras de i tabellen givna talen, för att man skall få svensk borgerlig tid.

Denna tabell kan användas på fotot bild 5, som är taget den 13 oktober 1947. Soluret visar där en sann soltid av 5 à 10 min. över 12. Ur tabellen finner man, att korrektionen denna dag är — 24 min. Svensk borgerlig tid bör alltså vara c:a 11,45, vilket är just vad domkyrkouret samtidigt visar.

Naturligtvis är det omöjligt att avläsa tiden på en minut när på ett solur av denna konstruktion. En annan nackdel med ett solur är att det fordrar solsken för att kunna fylla sin uppgift. Men i ett avseende är Gustavianums ur säkrare än det närbelägna domkyrkouret. Soluret kan aldrig stanna.

3. Byggnaden

Återupptäckten av siffrorna å kulan, som kröner Gustavianums kupolbyggnad och som slutgiltigt visar att denna kula är att se som ett solur, väcker vårt intresse hur Gustavianum i övrigt såg ut i dess av Olof Rudbeck på 1660-talet skapade gestalt.

Den byggnadskropp, varav Gustavianum består, har till stor del medeltida ursprung. Byggnaden ingick efter allt att döma i den krets av hus, som tillhörde domkyrkan och som tillsammans med denna kunde benämnas som »S. Eriks gård och mönster». Efter reformationen införlivades ett flertal av dessa hus med kronans egendom, vilket står som förklaring till att Vasakonungarna vid skilda tillfällen kunde överlämna några av dem till nya ändamål. Så blev exempelvis det medeltida domkapitelshuset på domkyrkans södra sida av Karl IX på 1590-talet överlämnat till universitetet som lärobyggnad, känd under benämningen Academia Carolina. Och så kunde Gustav II Adolf, vid universitetets ekonomiska konsolidering och utvidgning på 1620-talet, förära akademien det stora, väster om domkyrkan belägna medeltida huset till ny universitetsbygg-

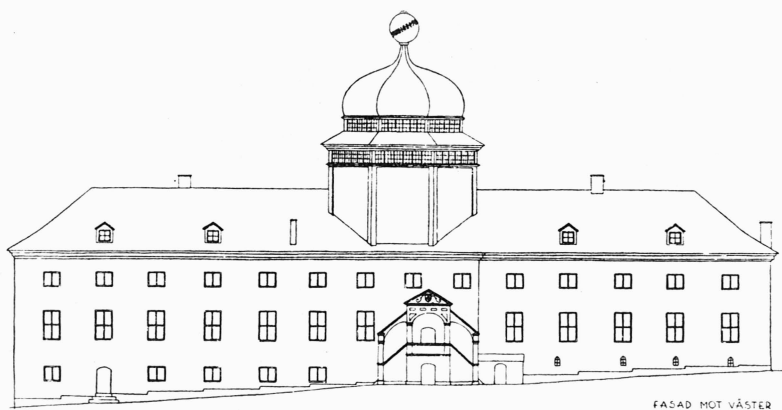

Bild 8. Gustavianums västfasad efter kupolens tillkomst 1662—63.

nad. Till konungens ära benämndes huset, efter dess genomgripande restaurering, Gustavianum. Det torde ha varit omkring 1622 som detta skedde. Man vet också namnet på den arkitekt, som utförde ombyggnaden. Det var holländaren Casper Panten. Panten ledde även vissa byggnadsarbeten på Uppsala slott, som kan tänkas ha fått hela sin utsträckning först vid denna tid. Gustav II Adolf skattade Panten mycket högt; konungen lär en gång ha fällt de talande orden: »Om vi honom mista, veta vi icke få en sådan igen.»

Hur såg den nya universitetsbyggnaden Gustavianum ut på 1620-talet? Tämmligen väl veta vi det. Byggnadens norra del innehöll då som nu tre våningar över källare, medan den södra delen hade, även då liksom nu, två våningar över jordvåning. Denna olikhet i husets delar beror på dess läge i en sluttning mot norr. Den nedersta våningen i byggnadens norra hälft inneslöt sannolikt studentkommunitetets kök och matsal, medan den södra jordvåningen sannolikt hyste det akademiska ränteriet, d. v. s. universitetets ekonomiska förvaltning. Härövanför befann sig, i hela husets längd, den akademiska huvudvåningen, vars huvudrum voro två lärosalar, en större mot söder och en mindre mot norr. Det är möjligt att redan nu den mindre salen därtill användes som depositionsrum, d. v. s. det

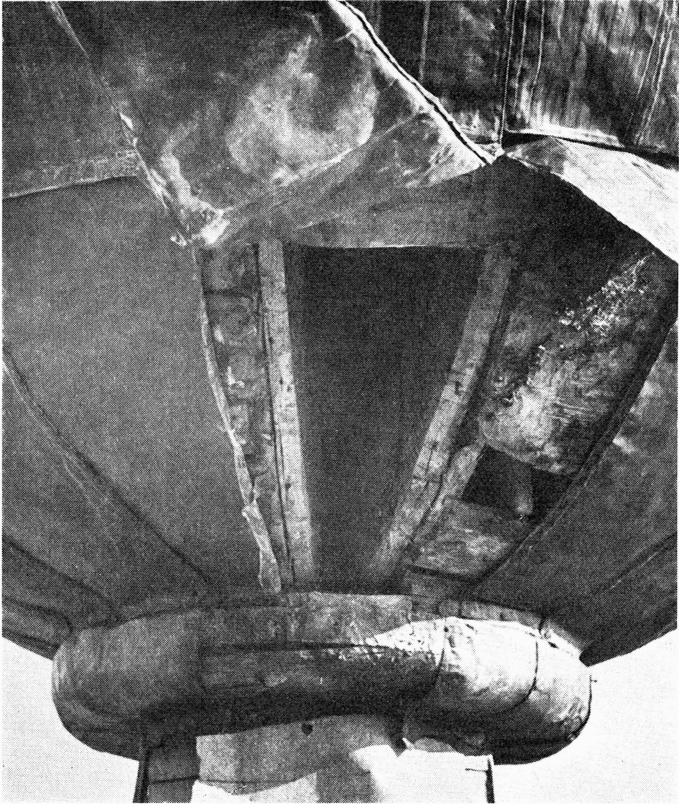

Bild 9. Kupolkulans konstruktion: trästomme beklädd med kopparplåtar.

rum, där novitierna hade att genomgå en obligatorisk depositionsakt före inträdet som studenter vid universitetet. Mellan de båda salarna låg ett förhållsartat rum och utefter dess östra sida, följaktligen åt domkyrkohållet till, en svit av mindre rum för rektor och professorerna. Över denna huvudvåning befann sig en något lägre våning, som innehöll idel bostadsrum, sannolikt 26 st., för studenter. Rummen lågo i hotellsystem på ömse sidor om en mittkorridor.

Det äldsta universitetshuset var följaktligen inrättat på ett

college-artat sätt: vissa studenter kunde icke blott åhöra föreläsningar i huset, de kunde också bo och intaga sina måltider där.

Denna form behöll Gustavianum till 1662, då universitetets rektor, professor Olof Rudbeck, påbörjade en högst genomgripande ombyggnad. Det är möjligt att det var utrymmesskäl, som föranledde denna omändring, men Rudbecks önskan att konsolidera den medicinska undervisningen vid universitetet torde lika mycket ha påverkat nydaningsivern. Genom att Rudbeck borttog översta våningens studentrumssviter kunde nya lokaler förläggas till denna våning: biblioteksavdelning förlades till norra delen och några fakultetsrum till den södra. Men över våningens mittparti tillkom nu den väldiga lärosal, som liksom ett torn reste sig över det gamla Pantenska huset och som kom att gå under benämningen Rudbecks *anatomiska teater*. Densamma finnes ännu kvar, ehuru till det inre i förändrat skick, och utgör ju ett känt inslag i den uppsalien-siska stadsbilden.

Genom Theatrum Anatomicum, som stod färdig 1663 och avsåg att vara dissektionssal för den medicinska undervisningen, hade Gustavianum helt ändrat utseende. Man måste säga att det var en förändring till det bättre. Det Pantenska huset var en aning ladartat. Till på köpet hade den fritrappa, som Casper Panten byggt på västfasaden och som utgjorde entré till den stora akademiska huvudvåningen, av skilda anledningar måst förläggas snett på fasaden. Den hade sju fönsteraxlar norr om sig, men bara fem på södra sidan. Rudbeck rättade nu, så långt det var möjligt, till detta skönhetsfel genom att bygga den höga kupoltäckta anatomisalen mera rakt över huset. Nu först hade detta sålunda fått sin riktiga mittbetoning. Den översta våningens lägre höjd behölls.

I närmare 25 år fick det kupolen krönande solurs-klotet sväva över den Rudbeckska nya universitetsbyggnaden. Men ånyo gjorde sig utrymmesbrist gällande och 1687 påbörjades åter en genomgripande ombyggnad. Det gällde nu att inom Gustavianum få plats för det särskilt under Magnus Gabriel De la Gardies

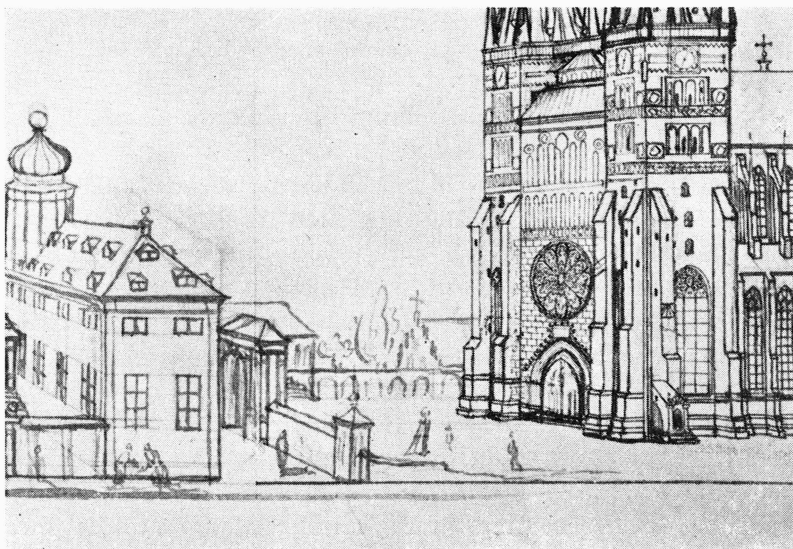

Bild 10. Gustavianum enl. Suecia-verkets förlagsteckning.

kanslerstid så starkt vidgade biblioteket, vilket hittills i huvudsak varit inrymt i det snett stående huset nordväst om domkyrkan. Hela översta våningen kom nu att inredas till bibliotek. Men detta krävde förhöjning av huset, ty den gamla våningshöjden var alltför blygsam för bokhyllorna eller för en salsinredning i tidens smak. Denna förhöjning, som omfattade omkring 2 meter, gjordes på ett utomordentligt skickligt sätt. Anatomisalens tamburbyggnad kom visserligen att »sjunka ner» i det nya förhöjda taket, men genom den nämnda salens höga resning blev den synliga delen även efter »inklädnaden» så tillfredsställande att huset ej behövde lida estetiskt sett. Vad som härtill var ett mycket lyckligt grepp var den nya takfotens betonande med en triglyffris. Härigenom kunde på ett välgörande sätt de släta fasaderna erhålla ett livgivande element. Högst sannolikt är att Nic. Tessin d. y. varit konstnärlig rådgivare vid ombyggnaden.

I denna form stod Gustavianum till 1746, då åter en genom-

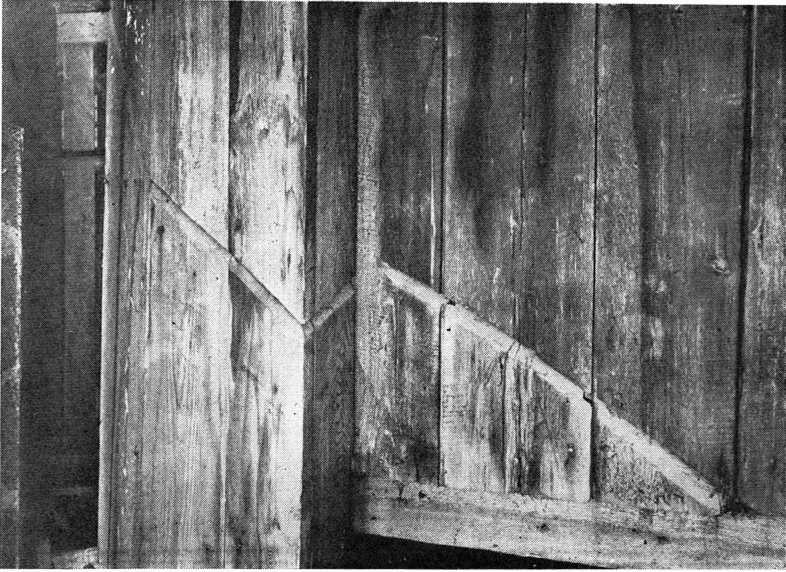

Bild 11. Skåra i kupolbyggnadens yttervägg, som antyder det ursprungliga lägre takets höjd.

gripande ombyggnad företogs, nu under överintendenten Carl Hårlemans ledning. Det utseende Gustavianum har i våra dagar erhölet vid denna restaurering för 200 år sedan. Den Pantenska fritrappan borttogs och ersattes med portaler på båda fasaderna, trapphus med dubbla trappor inbyggdes, nedre våningen skildes från de två huvudvåningarna genom ett yttre fasadband, mittrisaliter understödde kupolens centrala position och tunna hörnförkroppningar livade fasader och gavlar. Gula väggliv och pärlgrått avfärgad puts å andra arkitekturdetaljer gav byggnadens arkitektur en stil helt i tidens smak.

Hårlemans ombyggnad var ett mästerverk. Man kan göra sig den frågan om kupolens glob ännu efter drygt åttio år hade sina siffror i behåll och även av Hårleman betraktades som ett solur. Man har en viss känsla av att det icke skulle ligga så starkt för symmetriarkitekten Hårleman att ha det sneda sifferbandet på kupolklotet, eller med andra ord att Hårleman helst

Bild 12. Gustavianum från Odinslund. Foto från 1870-talet, då grindarna till trädgården ännu funnos kvar.

i kulan ville se enbart ett arkitektoniskt element. Vad som emellertid talar för att siffrorna ännu vid denna tid voro synliga är en bevarad ritning från 1700-talet av Gustavianums östra fasad i den Hårlemanska formen. Globen har där tydligt angivet en »gördel», som icke kan tolkas som något annat än solurssiffrorna. Vad som dock är anmärkningsvärt på denna ritning är att »gördeln» icke har sin rätta snedställning utan den rakt motsatta. Detta måste förklaras som en felapplicering av ritaren.

Under 1700-talet hade Gustavianums utrymmen blivit alltför hårt engagerade för att kunna motsvara utvecklingens krav. Först på 1750-talet kom den första avlastningen. Nu uppfördes på domkyrkans norra sida och i fortsättning på det äldsta bibliotekshuset ett rymligt konsistoriehus med lokaler för konsistorierna, fakulteterna och den ekonomiska förvaltningen. Huset har blivit bekant under benämningen »Kuggis», emedan

där inför universitetsmyndigheten studentexamen tidigare avlades. Konsistorie- och fakultetslokalerna fingo sina slutgiltiga lokaler i det nuvarande universitetshuset, invigt 1887.

Efter »Kuggis» tillkomst fick Gustavianum främst inrymma universitetsbiblioteket samt de två lärosalarna »Auditorium majus» och »Auditorium minus». Helt förändrade blevo dock förhållandena 1841, då det nya universitetsbiblioteket Carolina Rediviva stod färdigt. Bibliotekssalarna på Gustavianum upplätos nu för naturvetenskapliga samlingar. År 1921 skedde åter en stor förändring, ty sedan de naturvetenskapliga samlingarna beretts utrymme på annat håll, inflyttade i Gustavianum de arkeologiska samlingarna och konstinstitutionen.

Det torde av vad som ovan i korthet sagts framgå att ingen Uppsala Universitet tillhörig byggnad kan i eminentare grad än Gustavianum spegla universitetets utveckling tiderna igenom.

Sedan Gustavianums trapphus erhållit sin nuvarande tvåvånings höjd efter ritning av prof. Johan Way vid 1800-talets mitt, sedan det på nytt erhållit sin ursprungsavfärgning 1946 och när i sinom tid den anatomiska lärosalen återställts i sitt gamla skick, kan det nu återställda soluret, som varit anledningen till dessa rader, med stolthet sväva över ett av Europas originellaste och märkligaste byggnadsminnesmärken.